

Bönens rymd – Teresa och bönen Fader Vår

Av Iain Matthew OCD

Ett sätt att visa någon sin kärlek är att erbjuda sin hjälp. Ett annat sätt är att säga: Var en del av mitt liv. När vi ber Fader Vår är hjälp på väg. Men mer än så. Vi blir förda in i en annans liv, välkomnade in i denna värld. Gud blir den rymd där vi lever.

Den heliga Teresa skriver en kommentar till Herrens bön i sin bok *Fullkomlighetens Väg*. Det är en smittande bok. Då man läser den kan man inte undgå att känna att man är en del av något som är större än vi själva, av en Gud som inte bara vill hjälpa oss, utan vars hjärta vibrerar av en längtan: Var en del av mitt liv. Här skulle vi vilja fånga något av det som Teresa säger är vårt, när vi ber Fader Vår.

Bakom Teresas ord står hennes känsla av ett behov. Världen står i brand, döttrar – det finns ingen tid för trivialiteter, säger hon. Rapporter om splittringen i kyrkan i Europa liksom nyheterna om tillståndet för invånarna i Amerika, vilka inte hört talas om evangeliet, plågade Teresas hjärta. Efter år av motstånd, kamp och till slut överlåtelse till Gud, var hennes själ nu fri, så att hon kunde omfamna hela världen.

1562 tog Teresa ett avgörande steg. Hon grundade en liten kommunitet av kvinnor. De skulle vara fattiga, leva i tystnad och vara en gemenskap av vänner, fria för bön, en helande miljö. Dessa kvinnor bad Teresa hjälpa dem i deras bön. Teresa skrev därför sin kommentar till Fader Vår. Hon börjar med att dela sin egen världsvida vision med dem. Ni är här för de andras skull, säger hon dem. Er bön och ert liv är för dem.

Detta är det första kännetecknet på bönens rymd. När vi ber till Fadern påverkar vi världen. Hela mänskligheten kan bli berörd. Ni är här för deras skull. Så hurdana måste ni var för att er bön ska nå ut till dem? Detta är Teresas nästa fokus i *Fullkomlighetens Väg*.

Utan rädsla och med överväldigande gott omdöme tar Teresa fram det som kan hjälpa hennes systrar att vara fria för de verkliga frågorna och inte fastna i sina egna illusioner. Kretsandet kring egot måste upphöra. *”Gud bevara oss, för sitt heliga lidandes skull, för ord eller frivilliga tankar likt dessa: men jag har varit längre i Orden; men jag är äldre till åren; men jag har arbetat mera; men den andra blir bättre behandlad än jag. ... om ni skänker sådana tankar gehör eller i ord ger utlopp åt dem kommer de att sprida sig likt en pest” (FV 12.4).*

Under tjugosju år hade Teresa bott i en mycket stor kommunitet. Klickbildning och statussträvan var verkliga faror. Nu, i hennes lilla kommunitet, måste alla vara vänner, ingen skulle hålla fast vid någon. En enda central kärlek, kärleken till Kristus, förenklar andra relationer. Den befriar och gör det möjligt att söka de andras bästa och inte bara det som är bra för mig. Genom att döda tendensen att äga och behärska andra blir det möjligt att älska på ett annat sätt. *"Tror ni att dessa själar inte älskar någon och inte bryr sig om någon förutom Gud? Nej, deras kärlek är mycket djupare, mycket uppriktigare, varmare och till större nytta för de andra, kort sagt, den är verkligen – kärlek"* (FV 6.7).

Detta är den andra rymd som bönen till Fadern öppnar: verkliga band i den gemenskap som finns mellan oss. Fadern tvingar sina barn att söka gemenskap, att gå bortom "snabbmatskulturen", till ett mognare och sundare förhållande till varandra.

Då vi ber till Fadern dras slöjan mot världen och våra relationer undan. Där finns ett tredje och primärt rum som bönen öppnar. När Teresa delat sina tankar om sin mission och den livsstil som kommer att göra bönen kraftfull, börjar hon att tala om själva bönen. Där är de, systrarna, för sig själva i sitt rum. Och nu: vår Fader. Hur ska man be på ett djupt sätt?

Teresa säger, försök att leta efter en vän. Vem skulle vara bättre än han som lärt dig denna bön. Låt Jesus vara din broder då du vänder dig till Fadern. *"Föreställ er Herren vid er sida och se hur kärleksfullt och ödmjukt han undervisar er. Tro mig, ni bör aldrig försumma att vara tillsammans med en så trogen vän"* (FV 26.1).

När vi sätter oss ner för att be så är det en annan som först har satt sig. Jesus väntar vid vår själs källa, redo att erbjuda oss det levande vattnet. Mer än alla ord finns en kärlekens relation i vårt väsens mitt. Att be är att väcka upp den.

"Jag ber er nu inte att ni skall tänka på honom, ha många funderingar eller göra långa och subtila betraktelser med ert förstånd. Det lilla jag ber er om är att ni skall titta på honom" (FV 26.3).

Vänskap är smittsam, gränslös. Det som började som en bekantskap med en person kan växa till vänskap med en hel familj. Vänskapen med Jesus är öppen, öppen för en virvelvind. Teresa är förtjust och häpen över att han låter oss dela sina hjärtslag; Fader. Häpen över att Fadern anförtror oss sin Son. Hon är hänförd över det ljus som föder en sådan atmosfär. Hur svag vår bön än må vara, *"måste nödvändigtvis den Helige Ande befinna sig mellan en sådan Son och en sådan Fader."*

Bönen är då ingången till den familj av Personer som känner för oss, som verkligen bryr sig. Jesus har riskerat att blottlägga insidan av Guds hjärta. *"O Guds Son, min Herre! Hur kommer det sig att du ger oss så mycket redan genom detta första ord /Fader/. ... Ty när han är vår Fader måste han stå ut med oss, ... Om vi återvänder till honom, måste han förlåta oss, trösta oss i våra prövningar och nära oss, såsom det tillkommer en sådan Fader"* (FV 27.2).

Samhälle, komunitet, Treenighet – horisonter som öppnar sig i bönen. Ett rum som Fadern slutligen öppnar är oss själva. ”... ty så nära är han att hur lågt vi än viskar, hör han oss.” FV 28.2. Fadern är där vi är som mest oss själva, närvarande inom oss. Det ömtåliga självet som andra inte kan nå, det befästa självet som vi knappast själva känner; där, innanför våra försvar, är Fadern och älskar oss. Vi har något inom oss, som är ojämförligt dyrbarare än någonting, som vi kan se utanför oss. Då Teresa ber Fader Vår är hon full av tillförsikt och värdighet. Hon inbjuder också oss att leva på samma sätt. Inte på det arbetsamma självrättfärdiga sättet utan i magin hos en kvartett, ett äktenskap där närhet betyder rymd och helande.

”Undvik att visa försagdhet och räddbåga inför Gud, vilket somliga människor brukar göra i tron att det är ödmjukhet. Inte består ödmjukheten i att tacka nej till en nåd som Konungen vill ge er, utan i att ta emot den med glädje, väl medvetna om hur litet ni förtjänar den.” Det skulle vara en märklig situation om Gud, som är närvarande inom mig, och som längtar efter mitt sällskap ”och jag vore så ödmjuk att jag varken ville svara honom, vara tillsammans med honom eller ta emot hans gåvor, utan lämnade honom ensam. ... Ha ingenting att skaffa med detta slags ödmjukhet, döttrar, utan tala med honom som med en fader, en broder, en herre och en brudgum: ibland på det ena sättet, ibland på det andra, så skall han lära er hur ni skall bete er för att behaga honom” (FV 28.3).

(Ur: Carmelite Horizons, 1999, övers. Ulla Axelsson OCDS)